

Secretariaat
p/a Joh. Vermeerstraat 22
1071 DR Amsterdam
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam

telefoon: 020 676 67 71
fax: 020 662 49 01
info@platformmakers.nl
www.platformmakers.nl

Aan de Leden van de Vaste Commissie voor Veiligheid en
Justitie en de Leden van de Vaste Commissie voor Onderwijs
Cultuur en Wetenschap
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

4 mei 2011

Betreft: Speerpuntenbrief auteursrecht 20©20 van Fred Teeven

Geachte commissieleden,

Op maandag 11 april is de Speerpuntenbrief auteursrecht 20©20 van staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven verschenen (hierna: de brief). Het Platform Makers, het samenwerkingsverband van vakbonden en beroepsorganisaties voor auteurs en uitvoerend kunstenaars (hierna: makers), heeft met belangstelling kennis genomen van de brief, waarin de vier belangrijkste prioriteiten van het nieuwe kabinet op het gebied van het auteursrechtbeleid worden weergegeven.

Het Platform Makers is verheugd dat het kabinet middels de brief heeft kenbaar gemaakt daadwerkelijk werk te willen gaan maken van omvorming van het auteursrecht, zodanig dat auteursrechtelijke opbrengsten ook werkelijk bij de oorspronkelijke makers terecht komen. Minder gelukkig zijn wij met de keuze een verbod voor consumenten als basis van de aanpak op het internet te kiezen. Daar zijn ons inziens betere alternatieven voor.

Als bijlage bij de brief werden de onderzoeksresultaten van het SEO-onderzoek onder individuele makers van auteursrechtelijk beschermd werk 'Wat er speelt' en van het CPB-onderzoek 'Wisselwerking Auteursrecht en Mededingingsrecht' bekendgemaakt.

Het Platform Makers heeft alle documentatie bestudeerd en noemt in zijn reactie een aantal aandachtspunten en vragen.

Zoals gezegd kan het Platform zich in grote lijnen in de prioriteitspunten van het kabinet vinden. Met name daar waar de staatssecretaris stelt dat individuele auteurs en uitvoerend kunstenaars dienen mee te profiteren van het geld dat wordt verdiend met hun werk. Ook zijn we het met de

staatssecretaris eens dat het belangrijk is dat consumenten toegang hebben tot een breed en gevarieerd legaal aanbod van kunst en cultuur.

Ten behoeve van de structuur hebben wij in de onderhavige reactie de volgorde van de vier speerpunten zoals in de brief van Teeven aangehouden.

We beginnen dan ook met speerpunt 1.

Speerpunt 1

Vanzelfsprekend is het Platform Makers een voorstander van het verder vergroten van het vertrouwen in het auteursrecht in het algemeen en in collectieve beheersorganisaties. Met vreugde stellen wij vast dat het SEO rapport bevestigt dat verschillende groepen makers over het algemeen zeer positief oordelen over hun eigen collectief beheersorganisatie (hierna: cbo). De transparantie in deze soms ingewikkelde organisaties kan wat ons betreft (binnen de beperkingen van onder meer privacy van individuele makers en vertrouwelijkheidsclausules in grote licentiecontracten, die vaak op initiatief van grote gebruikers, zoals omroepen, worden opgenomen) niet groot genoeg zijn. Het College van Toezicht dient te worden voorzien van handvatten om eventuele misstanden, mochten die zich voordoen, adequaat te kunnen aanpakken. Wij merken hierbij op dat het huidige College van Toezicht Auteursrechtenorganisaties (CvTA) naar ons oordeel reeds over belangrijke bevoegdheden hiertoe beschikt. In het huidige wetsvoorstel toezicht zijn echter ook maatregelen opgenomen waar het Platform vraagtekens bij zet. Het zou ons inziens met name ongunstig zijn voor makers als de cbo's (te) los komen van degenen voor wie zij juist zijn opgericht te weten: de rechthebbende makers zelf.

Ten tijde van de behandeling van het wetsvoorstel zullen wij met name vanuit dit uitgangspunt nader commentaar leveren.

Voor nu merken wij op dat zoals ook de staatssecretaris in zijn brief opmerkt, de Europese Commissie heeft aangekondigd op korte termijn met voorstellen rondom Europees beleid omtrent cbo's te zullen komen. Van belang is, de Nederlandse wetgeving ook op de nieuwe Europese regelgeving te doen aansluiten.

Speerpunt 2

Met genoegen hebben wij gezien dat het tweede speerpunt van de heer Teeven bestaat uit het versterken van de (contractuele) positie van auteurs en artiesten door invoering van het auteurscontractenrecht. Wij hopen dat bespreking in de ministerraad in de zomer van 2011 zal kunnen leiden tot spoedige indiening van het wetsvoorstel bij de Raad van State en verzending van een wetsvoorstel aan de Kamer zo spoedig mogelijk na het zomerreces.

Daar het de staatssecretaris erom gaat om de positie van de auteur daadwerkelijk te verbeteren spreken wij hierbij ons vertrouwen uit dat één van de belangrijkste (en essentiële) voorstellen in het concept wetsvoorstel zoals dat door de vorige regering vorig jaar in consultatie gegeven werd gehandhaafd zal worden: de niet-overdraagbaarheid van het auteursrecht bij het leven van de maker.

Invoering van het auteurscontractenrecht heeft immers alleen zin indien het de makers daadwerkelijk een stevige positie biedt ten opzichte van hun exploitanten. Wij hopen en vertrouwen erop dat de regering bereid zal zijn de hiertoe noodzakelijke fundamentele keuzes te maken. Dit niet alleen in het belang van de makers, maar ook in het belang van het reeds genoemde draagvlak voor het auteursrecht en in het belang van de beschikbaarheid van werken voor de consument.

We onderstrepen graag nogmaals hoe cruciaal deze maatregel is: grote groepen makers worden vaak gedwongen tot overdracht van (delen van) hun auteursrecht, waardoor het hen onmogelijk wordt gemaakt nog iets aan hun werk te verdienen na een eerste (vaak lage) vergoeding. De producent of uitgever zegt simpelweg: 'tekent u niet, dan krijgt u de opdracht niet'. Door mediaconcentratie en het ontstaan van steeds grotere mediabedrijven is de machtsverhouding tussen exploitanten en individuele makers ernstig verstoord geraakt.

Ook voor het draagvlak voor het auteursrecht is van groot belang hierin verandering te brengen: uit diverse onderzoeken onder consumenten blijkt dat een grote meerderheid nog altijd bereid is een redelijke vergoeding voor het gebruik van beschermde werken te betalen. Wel is een groot deel van de consumenten van mening dat deze vergoedingen in voldoende mate bij de oorspronkelijke makers terecht dienen te komen. De twijfel of dit in alle gevallen wel gebeurt is een belangrijke reden waarom het auteursrecht en daarmee de culturele industrie in zijn geheel (in het publieke debat) onder druk staat.

Ook in het licht van innovatie, waar de regering terecht veel belang aan hecht, is van belang dat auteurs daadwerkelijk de kans krijgen zich als ondernemer op te stellen.

Om de innovatieve kracht van makers niet te belemmeren en zo mogelijk te versterken is het ons inziens een belangrijk gegeven dat (gedwongen) overdrachten voor de duur van het recht bij wet verboden worden en licenties bij wet in duur worden beperkt. Wij spreken daarom opnieuw de hoop en verwachting uit dat de regering de essentiële structuur van het in 2010 in consultatie gegeven voorontwerp in een uiteindelijk wetsvoorstel zal handhaven.

Daarnaast wijzen wij ten overvloede op de noodzaak collectieve onderhandelingen en het overeenkomen van minimum-tarieven door beroeps- en brancheorganisaties van makers enerzijds en (organisaties van) exploitanten anderzijds, voor deze sector, naar Duits model, mogelijk te maken, waarbij voldoende prikkel in de wet dient te worden opgenomen om exploitanten ook te bewegen om tot redelijke prijsafspraken te willen komen.

Graag verwijzen wij naar onze opmerkingen in onze reactie op het voorontwerp auteurscontractenrecht tijdens de consultatieperiode. (zie: <http://www.platformmakers.nl/data/file/3/72.pdf>).

Speerpunt 3

Het Platform Makers is van mening dat het kabinet ten onrechte voorstelt de thuishopieregeling te vervangen door een (civielrechtelijk) downloadverbod. Allereerst merken wij op dat de staatssecretaris in de brief te gemakkelijk voorbij gaat aan het feit dat nog altijd het merendeel van de thuishopieën in Nederland van bronnen offline (bijvoorbeeld van geleende cd's of dvd's, of van

radio en/of televisie) afkomstig zijn. Daarnaast menen wij dat invoering van een downloadverbod in de door de staatssecretaris voorgestelde afgezwakte vorm - voor zover in het kader van de Europese Richtlijn Auteursrecht en de Handhavings Richtlijn mogelijk - niet zal bijdragen tot het bereiken van een groter vertrouwen in en draagvlak voor het auteursrecht.

In het onderzoek 'Wat er speelt' is de thuishopieregeling overigens helaas, ondanks aandringen van het Platform Makers, niet als onderwerp opgenomen. In het licht van de beleidsvoornemens van zowel het vorige kabinet als de staatssecretaris betreuren wij dat.

Naar aanleiding van dit onderwerp zien wij onder meer de volgende aandachtspunten en vragen:

- De thuishopievergoeding ziet voor een belangrijk deel op kopiëren uit andere bronnen dan illegale downloads.
- Van alle gemaakte privé-kopieën op consumenten elektronica en opslagmedia is maar 20% afkomstig van Internet downloads.
- Voor consumenten zal een verbod op kopieën uit een evident illegale bron veel onduidelijkheid geven; wat is evident illegaal? Wat is de status van vervolg kopieën?
- het afschaffen van de thuishopievergoedingen, zonder invoering van een algeheel verbod op het thuishopieren is in strijd met de Auteursrechtlijn; de Richtlijn schrijft immers voor dat thuishopieren (ook of zelfs juist offline) slechts door Lidstaten kan worden toegestaan als daar een redelijke vergoeding tegenover staat;
- het afschaffen van de thuishopievergoedingen zonder invoering van een algeheel verbod op thuishopieren is ons inziens tevens in strijd met recente nationale en Europese rechtspraak.
- Het verdisconteren van de thuishopievergoeding in de verkoopprijs van het originele product is onwenselijk en niet in het belang van consumenten en rechthebbenden omdat in de landen om ons heen een dergelijke vergoeding niet in de verkoopprijs is opgenomen; hiermee zou oneigenlijke concurrentie vanuit het buitenland worden bevorderd. Bovendien zal prijsverhoging van legaal aanbod naar onze mening vooral contraproductief kunnen werken, aangezien prijsverhoging van het legale aanbod het illegale aanbod slechts aantrekkelijker zal maken; een ontwikkeling die de staatssecretaris juist lijkt te willen tegengaan.
- Het aanbrenge van kopieerbeveiligingen is een gepasseerd station en zeer tegen de wens van met name consumenten; ook de parlementaire werkgroep auteursrecht stelde mede daarom in haar rapport dat DRM-technieken onvoldoende draagvlak hebben.
- Met de voorgestelde maatregelen zal Nederland een uitzonderingspositie binnen Europa innemen; veruit de meeste Europese landen hebben immers zowel een thuishopieregeling (voor offline kopieën) als een strafrechtelijk handhaafbaar downloadverbod ingevoerd. In tegenstelling tot de suggestie van de staatssecretaris in zijn brief zou Nederland zich met invoering van deze voorstellen juist in een nog geïsoleerdere positie in Europa begeven.

Tot slot merken wij op dat nog ongeacht wat men principieel van de thuis kopiëregeling vindt, de geldstroom die er uit voortkomt een belangrijke bron is van inkomsten voor makers. Een geldstroom die in beginsel op basis van 1/3 auteurs, 1/3 uitvoerend kunstenaars en 1/3 producenten wordt verdeeld onder rechthebbenden. Een rechtvaardiger verdeling van opbrengsten dan in menig alternatief systeem van betaling voor gebruik.

Speerpunt 4

Betreffende het vierde speerpunt wil het Platform enkele opmerkingen maken over het fair-use beginsel dat aan het eind van speerpunt 4 wordt genoemd:

- Het is zeer afhankelijk van de (brede of enge) formulering en uitleg van een fair-use-exceptie of deze voor een individuele auteur schadelijk kan uitwerken.
- Afhankelijk van deze formulering en uitleg van een fair-use exceptie kan een dergelijk systeem met name rechtsonzekerheid voor zowel de maker als de consument veroorzaken: de wet stelt immers in een dergelijk systeem geen of slechts beperkte normen; de rechter zal uiteindelijk invulling moeten geven aan de daadwerkelijke normen en kaders in praktijk.
- Zolang over deze exceptie niet bekend is hoe die eruit zal komen te zien merken wij daarom op dat het verbodsrecht van de auteur, juist ook waar sprake is van massadigitalisering (waar vaak weinig zeggenschap bestaat buiten die van de digitaliseerder zelf) gehandhaafd zou moeten worden zolang er geen goedwerkend alternatief bestaat.
- Een redelijk alternatief voor invoering van een fair use beginsel zou ons inziens mogelijk kunnen liggen in het namens auteurs uitonderhandelen van een redelijke vergoeding voor het bedoelde gebruik door collectieve beheersorganisaties, middels een collectief licentiesysteem.

Onderzoek 'Wat er speelt'

Met betrekking tot het onderzoek 'Wat er speelt' wijzen wij u ten overvloede op het feit dat meer dan de helft van de ondervraagde makers zijn positie ten opzichte van de exploitant als zwak bestempeld. De maatregelen die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen als invloedrijk voor verbetering van de eigen positie – onder meer een bestsellerregeling, het non-ususbeginsel, onoverdraagbaarheid van het auteursrecht en het collectief kunnen overeenkomen van minimumtarieven – zijn zoals eerder betoogd in de ogen van het Platform Makers essentieel. Het is echter eveneens essentieel om te beseffen dat deze regelingen alleen effectief zullen zijn indien zij op zo'n manier worden geformuleerd dat makers in hun praktijk deze maatregelen kunnen invoeren, zonder daarbij in ieder geval de gang naar de rechter te hoeven maken. Voor een gedetailleerde reactie op al deze punten verwijzen wij naar onze reactie op het voorontwerp auteurscontractenrecht (<http://www.platformmakers.nl/data/file/3/72.pdf>)

Wij hopen u met deze reactie op hoofdlijnen enige aandachtspunten te hebben kunnen verschaffen voor de schriftelijke ronde voor 19 mei. Voor een nadere toelichting op onze aandachtspunten n.a.v. de brief is het Platform Makers uiteraard te allen tijde beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Erwin Angad-Gaur, voorzitter Platform Makers